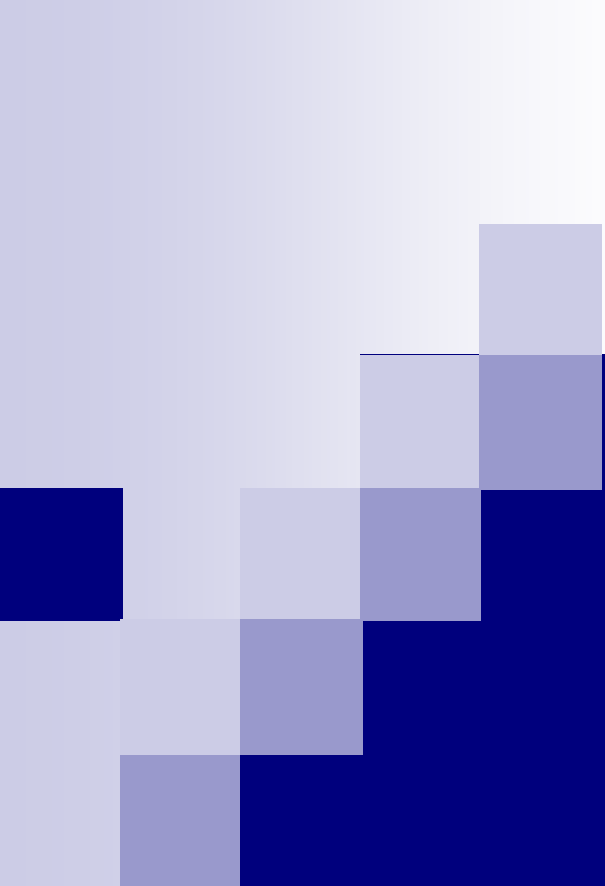

1^η ενότητα

Η UNESCO και η Σύμβαση για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Αλέξανδρος Καπανιάρης

Δρ Ψηφιακής Λαογραφίας

**Μεταδιδακτορικός Ερευνητής Τμήμα Επικοινωνίας & Ψηφιακών Μέσων
Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας**

Καθηγητής - Σύμβουλος Ε.Α.Π ΨΑΕ60

Ορισμός της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Ιστορική αναδρομή

unesco

United Nations
Educational, Scientific
and Cultural Organization

Ήδη από το **2002** και παράλληλα με τις διεθνείς ζυμώσεις για την κατάρτιση της Σύμβασης για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO, η ελληνική πολιτεία υιοθέτησε τον όρο **«άυλα πολιτιστικά αγαθά»**, για να θεσπίσει τη διαφύλαξη της πολιτισμικής κληρονομιάς που μέχρι τότε περιγραφόταν ως «παραδοσιακός και σύγχρονος λαϊκός πολιτισμός». Έτσι, στον [Νόμο 3028/2002](#) “Περί Προστασίας των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς” (ΦΕΚ 153/Α’/28.6.2002) ως άυλα πολιτιστικά αγαθά νοούνται **εκφράσεις, δραστηριότητες, γνώσεις και πληροφορίες, όπως μύθοι, έθιμα, προφορικές παραδόσεις, χοροί, δρώμενα, μουσική, τραγούδια, δεξιότητες ή τεχνικές που αποτελούν μαρτυρίες του παραδοσιακού, λαϊκού και λόγιου πολιτισμού.**

Ορισμός της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Ιστορική αναδρομή

Η Σύμβαση προχωρά ένα βήμα παραπέρα, αποδίδοντας, μεταξύ άλλων, πρωταρχική σημασία στις κοινότητες φορέων της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

ΟΡΙΣΜΟΣ

Έτσι, ως άυλη πολιτιστική κληρονομιά, σύμφωνα με τη Σύμβαση της UNESCO για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (2003), ορίζονται «οι πρακτικές, αναπαραστάσεις, εκφράσεις, γνώσεις και τεχνικές – καθώς και τα εργαλεία, αντικείμενα, χειροτεχνήματα και οι πολιτιστικοί χώροι που συνδέονται με αυτές και τις οποίες οι κοινότητες, οι ομάδες και, κατά περίπτωση, τα άτομα αναγνωρίζουν ότι αποτελεί μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς τους» (άρθρο 2. παρ. 1).

Ο ρόλος της UNESCO

Η UNESCO είναι ο Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών. Επιδιώκει την οικοδόμηση της ειρήνης μέσω της διεθνούς συνεργασίας στην Εκπαίδευση, τις Επιστήμες και τον Πολιτισμό.

Η UNESCO έχει διαδραματίσει ζωτικό ρόλο παγκοσμίως στην αύξηση της ευαισθητοποίησης των ανθρώπων σχετικά με την ΑΠΚ.

Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Η άυλη πολιτιστική κληρονομιά συνιστά ζωντανή **πραγματικότητα που αλλάζει, εξελίσσεται, μετασχηματίζεται, εμπλουτίζεται, προσαρμόζεται και μεταβιβάζεται στις επόμενες γενεές** παρακολουθώντας τους κοινωνικούς και πολιτισμικούς μετασχηματισμούς.

Γι' αυτό, **η άυλη πολιτιστική κληρονομιά, ως ζωντανό πολιτισμικό φαινόμενο**, δεν είναι δυνατόν να διαφυλάσσεται με τρόπο στατικό, παραμένοντας δηλαδή “προστατευμένη” από την αλλαγή και τον μετασχηματισμό, που μπορεί να οφείλονται σε ποικίλους παράγοντες (αποδιάρθρωση παραδοσιακών/προβιομηχανικών κοινωνικών δομών, αστικοποίηση, πληθυσμιακή απίσχναση, επέκταση παγκόσμιων πολιτισμικών προτύπων κ.ά.).

Έτσι, **η διαφύλαξη δεν προϋποθέτει ούτε και συνεπάγεται την επιστροφή σε μια “αυθεντική” ή “γνήσια” μορφή μιας πολιτιστικής έκφρασης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς**. Απεναντίας, προσεγγίζει την κληρονομιά ως κάτι που διαρκώς μετεξελίσσεται και νοηματοδοτείται εκ νέου μέσω σύνθετων κοινωνικών και πολιτισμικών διαδικασιών.

Ορισμός της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

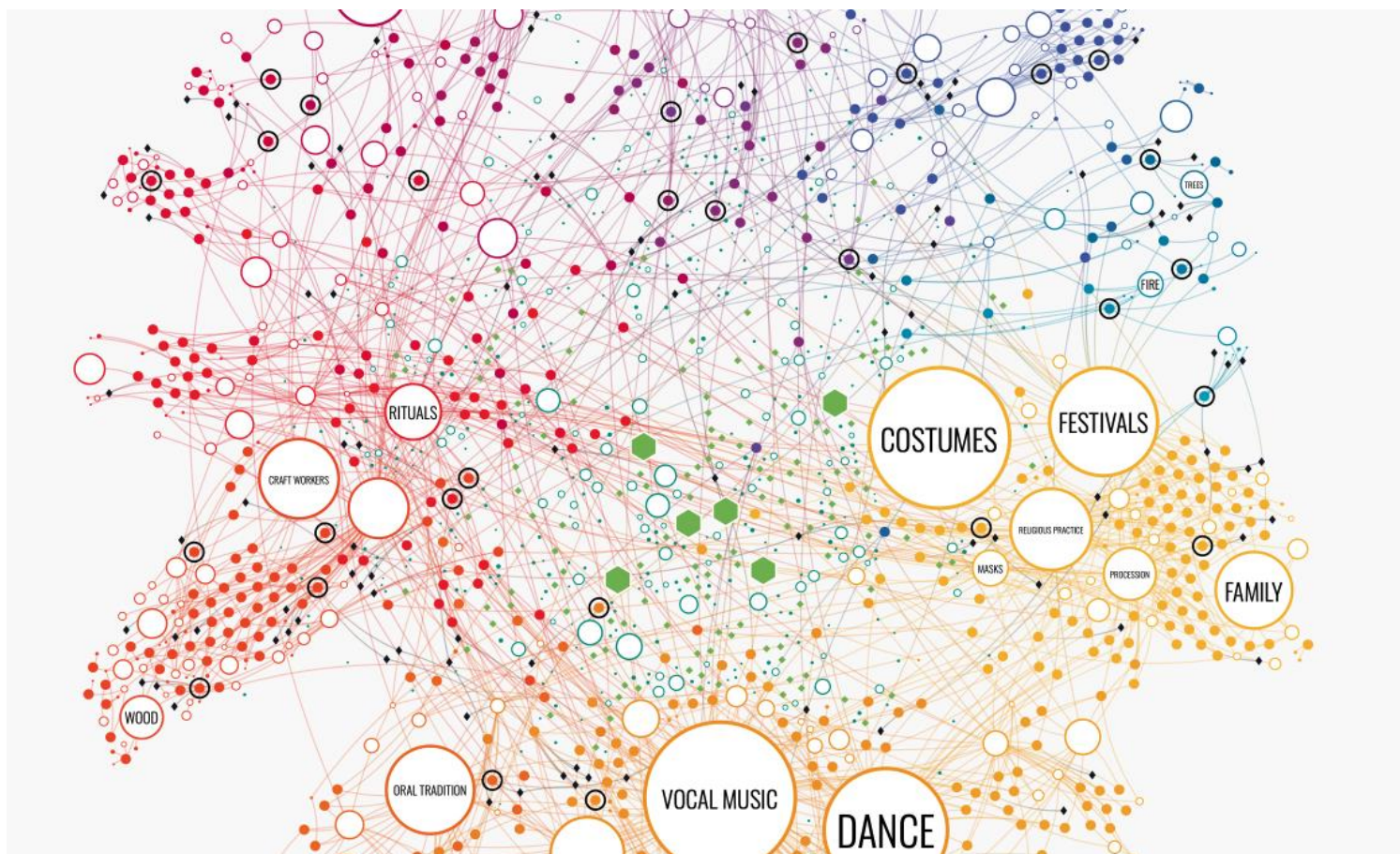
Σύμβαση της UNESCO για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (2003)

Τέλος, κάθε στοιχείο Άυλης Πολιτισμικής Κληρονομιάς πρέπει να «ανταποκρίνεται στα ήδη υφιστάμενα διεθνή κείμενα για τα **ανθρώπινα δικαιώματα**, ως και στην απαίτηση για αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ κοινοτήτων, ομάδων και ατόμων, και για βιώσιμη ανάπτυξη» (άρθρο 2, παρ. 1). Με άλλα λόγια, δεν μπορούν να αναγνωρισθούν ως Άυλη Πολιτισμική Κληρονομιά της Ανθρωπότητας εθιμικές πρακτικές που αναζωπυρώνουν μνήμες βίαιων συγκρούσεων μεταξύ μελών της κοινότητας ή διαφορετικών κοινοτήτων, που αποκλείουν με βίαιο και υποτιμητικό τρόπο μέλη της κοινότητας εξαιτίας του φύλου τους, της ηλικίας τους, της επαγγελματικής τους ιδιότητας, ή του σεξουαλικού τους προσανατολισμού, όπως επίσης στοιχεία που θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή μελών μιας κοινότητας. Ομοίως, δεν μπορούν να ενταχθούν εθιμικές πρακτικές που περιλαμβάνουν κακομεταχείριση ή/και βασανισμό ζώων.

Ο ρόλος της UNESCO

Η επίσημη ιστοσελίδα της UNESCO για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά έχει πληροφορίες σχετικά με το έργο της UNESCO, αλλά δίνει επίσης τη δυνατότητα να δείτε την καταγεγραμμένη άυλη κληρονομιά με οπτικό και διαδραστικό τρόπο: [Εμβαθύνοντας στην](#)

[Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά](#)

Οι 5 τομείς της ΑΠΚ

Η «Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά», όπως ορίζεται από την UNESCO, εκδηλώνεται στους ακόλουθους τομείς:

α) προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις, συμπεριλαμβανομένης της γλώσσας ως φορέα της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς

β) παραστατικές τέχνες

γ) κοινωνικές πρακτικές, τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις

δ) γνώσεις και πρακτικές σχετικά με τη φύση και το σύμπαν

ε) παραδοσιακή δεξιοτεχνία

Α. Προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις, συμπεριλαμβανομένης της γλώσσας ως φορέα της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς

Τεμπελέκια (παραδοσιακά κάλαντα της Νέας Βύσσας) | 2019

Τα «Τεμπελέκια» αποτελούν ένα αγεργμικό ανδρικό δρώμενο του Δωδεκαημέρου, που πραγματοποιείται στην αστική κοινότητα της Νέας Βύσσας του Έβρου στις 25-26 Δεκεμβρίου. Πρόκειται για τα παραδοσιακά κάλαντα της κοινότητας, που ψάλλονται από τους νέους της κοινότητας, χρησιμοποιώντας ντέφια, αλλά και ζωομορφικές μεταμφιέσεις, όπως αυτή του «Καμηλάρη» που συνοδεύει το έθιμο.

<https://ayla.culture.gr/tempelekia-paradosiaka-kalanta-neas-vyssas/>

Μια τεράστια ποικιλία προφορικών μορφών. Μερικά είναι κοινά και μπορούν να χρησιμοποιηθούν από ολόκληρες κοινότητες, ενώ άλλα περιορίζονται σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες,

Παροιμίες, γρίφοι, ιστορίες, παιδικές ρίμες, θρύλοι, μύθοι, επικά τραγούδια και ποιήματα, γοητείες, προσευχές, τραγούδια, θεατρικές παραστάσεις και πολλά άλλα,

Οι προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά της γνώσης, των πολιτιστικών και κοινωνικών αξιών και της συλλογικής μνήμης.

Β. Παραστατικές Τέχνες

Αργκουτσιάρια (Καρναβάλια Κλεισούρας) |
2020

Το δρώμενο των αργκουτσιαριών αποτελεί ένα ευετηριακό έθιμο, που επιτελείται στην Κλεισούρα Καστοριάς την ημέρα της Πρωτοχρονιάς και ανήκει στις λαϊκές τελετουργίες του Δωδεκαημέρου με διαβατήριο χαρακτήρα.

Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει μουσική, χορό και θέατρο, παντομίμα, τραγούδια και άλλες μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης που περνούν από γενιά σε γενιά.

Περιλαμβάνουν πολυάριθμες πολιτιστικές εκφράσεις που αντικατοπτρίζουν την ανθρώπινη δημιουργικότητα και βρίσκονται επίσης, σε κάποιο βαθμό, σε πολλούς άλλους τομείς άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

<https://ayla.culture.gr/argoutsiaaria/>

Γ. Κοινωνικές Πρακτικές, Τελετουργίες και Εορταστικές Εκδηλώσεις

Τα Πανηγύρια της Ικαρίας) | 2021

Τα πανηγύρια αποτελούν κορυφαία έκφραση γλεντιού των ικαριακών κοινοτήτων και σημαντικό πλαίσιο για πλήθος άλλων πολιτισμικών εκφράσεων, όπως μουσικοχορευτικές επιτελέσεις, τελετουργίες, εθιμικές παραδόσεις, παραγωγικές και ανταλλακτικές πρακτικές.

<https://ayla.culture.gr/ta-panigiria-tis-ikarias/>

Οι κοινωνικές πρακτικές, οι τελετουργίες και οι εορταστικές εκδηλώσεις είναι συνήθειες δραστηριότητες που δομούν τη ζωή κοινοτήτων και ομάδων και που μοιράζονται και σχετίζονται με πολλά από τα μέλη τους.

Τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις λαμβάνουν χώρα συχνά σε ειδικές στιγμές και τόπους και υπενθυμίζουν σε μια κοινότητα πτυχές της κοσμοθεωρίας και της ιστορίας της.

Οι κοινωνικές πρακτικές διαμορφώνουν την καθημερινότητα και είναι οικείες σε όλα τα μέλη της κοινότητας, ακόμα και αν δεν συμμετέχουν όλοι σε αυτές.

Πρακτικές Διαχείρισης του Νερού στο
Οροπέδιο Λασιθίου Κρήτης. Η
τεχνογνωσία των αντλητικών
ανεμόμυλων Πρακτικές Διαχείρισης του
Νερού στο Οροπέδιο Λασιθίου Κρήτης.
Η τεχνογνωσία των αντλητικών
ανεμόμυλων | 2021

Ο ανεμόμυλος του Οροπεδίου Λασιθίου αποτελεί
ένα πρωτοπόρο για την εποχή του μέσο άντλησης
του νερού με σκοπό την αποτελεσματικότερη
καλλιέργεια στον Κάμπο. Η περίπτωση των
λασιθιώτικων ανεμόμυλων είναι μοναδική, καθώς
μόνο σε αυτή την περιοχή κατασκευάζονται τέτοιου
τύπου ανεμόμυλοι, οι οποίοι μάλιστα απαντώνται σε
τόσο μεγάλο εύρος.

Δ. Γνώσεις και πρακτικές σχετικά με τη φύση και το σύμπαν

Γνώση, τεχνογνωσία, δεξιότητες, πρακτικές και
αναπαραστάσεις που αναπτύσσονται από τις
κοινότητες με την αλληλεπίδραση με το φυσικό
περιβάλλον.

Πολλοί τομείς όπως η παραδοσιακή οικολογική
σοφία, η γηγενής γνώση, η γνώση για την τοπική
πανίδα και χλωρίδα, τα συστήματα
παραδοσιακής θεραπείας, οι τελετουργίες, οι
πεποιθήσεις, οι τελετές μύησης, οι κοσμολογίες,
ο σαμανισμός, οι τελετές κατοχής, οι κοινωνικές
οργανώσεις, τα φεστιβάλ, οι γλώσσες και οι
εικαστικές τέχνες.

Καλαθοπλεκτική στη Βωλάξ Τήνου | 2019

Η καλαθοπλεκτική τέχνη στη Βωλάξ περιλαμβάνει την κατασκευή αντικειμένων από το πλέξιμο λυγαριάς, ιτιάς και καλαμιού, τη διαδικασία συλλογής των πρώτων υλών, την επεξεργασία και αποθήκευσή τους, όπως διαμορφώθηκε κυρίως κατά τον 19ο και 20ο αιώνα στην περιοχή της Βωλάξ.

Ε. Παραδοσιακή Χειροτεχνία

Υπάρχουν πολυάριθμες εκφράσεις της παραδοσιακής χειροτεχνίας: εργαλεία, ρούχα και κοσμήματα, κοστούμια και σκηνικά για φεστιβάλ και παραστατικές τέχνες, δοχεία αποθήκευσης, αντικείμενα που χρησιμοποιούνται για αποθήκευση, μεταφορά και σαν καταφύγια διακοσμητικά έργα τέχνης και τελετουργικά αντικείμενα, μουσικά όργανα και οικιακά σκεύη, καθώς και παιχνίδια, τόσο για διασκέδαση όσο και για εκπαίδευση.

Οι δεξιότητες που εμπλέκονται στη δημιουργία αντικειμένων χειροτεχνίας είναι τόσο ποικίλες όσο και τα ίδια τα αντικείμενα και κυμαίνονται από λεπτή, λεπτομερή εργασία, όπως η παραγωγή αναθηματικών χάρτινων αντικειμένων μέσα από επίπονη και σκληρή εργασία όπως η δημιουργία ενός ανθεκτικού καλαθιού ή μιας παχιάς κουβέρτας.

Η παραδοσιακή πρακτική
άρδευσης με σηκωμένο
αυλάκι στο Κυριακοχώρι
Φθιώτιδας | 2021

Οι χωριανοί φορείς του στοιχείου με συνεργασία κατασκευάζουν το πέτρινο φράγμα στη Δέση το 1963. Μεγάλο έργο της εποχής και εξέλιξη της αρχικής μορφής του από χώμα και κλαδιά που ανακουφίζει τους Κυριακοχωρίτες γιατί κάνει την παραδοσιακή άρδευση με το αυλάκι πιο αποδοτική.

Το Σηκωμένο Αυλάκι στο Κυριακοχώρι Φθιώτιδας είναι το υδραυλικό έργο με το οποίο από τον 18ο αιώνα μέχρι και σήμερα πραγματοποιείται η άρδευση των καλλιεργειών.

<https://ayla.culture.gr/praktiki-ardeusis-sikwmemo-avlaki-ftiotida-2021/>

Πολιτιστική κληρονομιά και άυλη πολιτιστική κληρονομιά

Οι έννοιες αυτές συχνά συμβαδίζουν. Η **άυλη πολιτιστική κληρονομιά** αποτελείται από παραδόσεις, γνώσεις και έθιμα που μεταβιβάζονται από άτομο σε άτομο και συχνά είναι **συνυφασμένα** με την **υλική πολιτιστική κληρονομιά** όπως μνημεία, κοστούμια, εργαλεία, σπίτια.

Ένα παράδειγμα αυτής της αλληλεπίδρασης είναι η παραδοσιακή πρακτική άρδευσης με σηκωμένο αυλάκι που διατηρούνται στο Κυριακοχώρι Φθιώτιδας. Τα ίδια τα αυλάκια είναι πολιτιστική κληρονομιά και η τεχνική κατασκευής, είναι άυλη πολιτιστική κληρονομιά, δεξιότητες που μαθαίνονται από άτομο σε άτομο.

Πολιτιστική Κληρονομιά

<https://schoolpress.sch.gr/tagiannitsa>

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

υλική

ακίνητη

κτίσματα,
κτιριακά συγκροτήματα,
αρχαιολογικοί χώροι,
ιστορικές πόλεις

κινητή

έργα τέχνης, γραπτά μνημεία,
αρχαιολογικά ευρήματα,
αγγεία, ενδυμασίες,
οπτικοακουστικό υλικό

άυλη

γλώσσα, παραδόσεις,
λαϊκά δρώμενα
ήθη και έθιμα,
αφηγηματικά παραμύθια,
τραγούδια, χορός,
μουσική, θέατρο

φυσική

τοπία, γεωγραφικές περιοχές
κήποι

ψηφιακή

όροι που δημιουργήθηκαν σε
ψηφιακή μορφή, π.χ.
ψηφιακή τέχνη, κινούμενα σχέδια,
ηλεκτρονικές διευθύνσεις

Η UNESCO και η Σύμβαση για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (2003)

Σκοποί της Σύμβασης είναι:

- (α) η προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς,
- (β) ο σεβασμός της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς των ενδιαφερομένων κοινοτήτων, ομάδων και ανθρώπων,
- (γ) η ευαισθητοποίηση σε επίπεδο τοπικό, εθνικό και διεθνές όσον αφορά τη σημασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και της αμοιβαίας εκτίμησης που πρέπει να τυγχάνει,
- (δ) η διεθνής συνεργασία και συνδρομή.

Η Σύμβαση προβλέπει τη λειτουργία οργάνων και επιτροπών, σκοπός των οποίων είναι η εφαρμογή των γενικών σκοπών και των επιμέρους στόχων που σχετίζονται με την άυλη πολιτιστική κληρονομιά.

Η UNESCO και η Σύμβαση για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (2003)

Τα προβλεπόμενα από τη Σύμβαση όργανα είναι:

Η Γενική Συνέλευση των κρατών-μερών.

Πρόκειται για το ανώτατο όργανο της Σύμβασης. Συνέρχεται κάθε δύο έτη σε τακτική σύνοδο. Μπορεί να συνέλθει σε έκτακτη σύνοδο με απόφασή της ή κατόπιν αιτήσεως της Διακυβερνητικής Επιτροπής Διαφύλαξης της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς ή τουλάχιστον του ενός τρίτου των κρατών-μερών.

Η Διακυβερνητική Επιτροπή Διαφύλαξης της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς ή απλά Επιτροπή.

Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής είναι, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθες:

- (α) Να προάγει τους στόχους της Σύμβασης, να ενθαρρύνει και να διασφαλίζει τον έλεγχο της εφαρμογής της.
- (β) Να παρέχει συμβουλές για τις καλύτερες πρακτικές και να διατυπώνει συστάσεις για τα μέτρα για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.
- (γ) Να προετοιμάζει και να υποβάλλει για έγκριση στη Γενική Συνέλευση σχέδιο χρησιμοποίησης των πόρων του Ταμείου.
- (δ) Να καταβάλλει προσπάθειες ανεύρεσης των μέσων αύξησης των πόρων αυτών και να λαμβάνει τα απαιτούμενα προς τούτο μέτρα, σύμφωνα με το άρθρο 25.

Η UNESCO και η Σύμβαση για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (2003)

(ε) Να προετοιμάζει και να υποβάλλει για έγκριση στη Γενική Συνέλευση τις επιχειρησιακές οδηγίες για την εφαρμογή της Σύμβασης.

(στ) Να εξετάζει, σύμφωνα με το άρθρο 29, τις εκθέσεις των κρατών-μελών και να συντάσσει περιλήψεις τους για τη Γενική Συνέλευση.

(ζ) Να εξετάζει τα αιτήματα που υποβάλλουν τα κράτη-μέλη και να αποφασίζει, σύμφωνα με τα αντικειμενικά κριτήρια επιλογής που έχει διαμορφώσει η Επιτροπή και έχει εγκρίνει η Γενική Συνέλευση: (i) για τις εγγραφές στους καταλόγους και τις προτάσεις που αναφέρονται στα άρθρα 16, 17 και 18, (ii) για την παροχή διεθνούς συνδρομής σύμφωνα με το άρθρο 22.

Η Γραμματεία

Την Επιτροπή επικουρεί η Γραμματεία της UNESCO. Η Γραμματεία προετοιμάζει τα έγγραφα της Γενικής Συνέλευσης και της Επιτροπής, ως και το σχέδιο της ημερήσιας διάταξης των συνεδριάσεων τους, και εξασφαλίζει την εκτέλεση των αποφάσεών τους.

Κατάλογοι της UNESCO

Μέρος των εργασιών της UNESCO σε συνεργασία με τα κράτη μέλη γίνεται μέσω των καταλόγων της Σύμβασης:

1

Κατάλογος Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς που Χρήζει Επείγουσας Διασφάλισης:

- αποτελούμενα από στοιχεία άυλης κληρονομιάς που οι ενδιαφερόμενες κοινότητες και τα συμβαλλόμενα κράτη θεωρούν ότι απαιτούν επείγοντα μέτρα για να τους κρατήσουν ζωντανούς.

2

Αντιπροσωπευτικός Κατάλογος της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας:

- που αποτελούνται από εκείνα τα στοιχεία άυλης κληρονομιάς που συμβάλλουν στην επίδειξη της ποικιλομορφίας αυτής της κληρονομιάς και στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σημασία της.

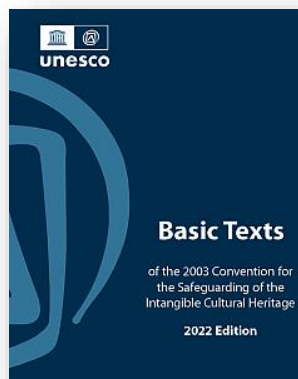
3

Μητρώο ορθών πρακτικών διασφάλισης:

- περιλαμβάνει προγράμματα, έργα και δραστηριότητες που αντικατοπτρίζουν καλύτερα τις αρχές και τους στόχους της Σύμβασης.

Η Σύμβαση προβλέπει τη δημιουργία και τον συνεχή εμπλουτισμό τριών Καταλόγων, οι οποίοι είναι οι εξής:

- 1. Ο Κατάλογος της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που απαιτεί επείγουσα προστασία**
- 2. Ο Αντιπροσωπευτικός κατάλογος της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας**
- 3. Προγράμματα, σχέδια και δραστηριότητες διαφύλαξης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς (Μητρώο ορθών πρακτικών διασφάλισης)**

<https://ich.unesco.org/en/directives>

Η Σύμβαση προβλέπει τη δημιουργία και τον συνεχή εμπλουτισμό τριών Καταλόγων, οι οποίοι είναι οι εξής:

1. Ο Κατάλογος της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που απαιτεί επείγουσα προστασία

Για να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα προστασίας, η Επιτροπή συντάσσει, ενημερώνει και δημοσιεύει κατάλογο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που απαιτεί επείγουσα προστασία, και καταχωρεί την εν λόγω κληρονομιά στον

Κατάλογο κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερομένου κράτους-μέρους.

Η Επιτροπή διαμορφώνει και υποβάλλει για έγκριση στη Γενική Συνέλευση τα *κριτήρια* για τη σύνταξη, την ενημέρωση και τη δημοσίευση του εν λόγω καταλόγου. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις – για τις οποίες τα αντικειμενικά κριτήρια εγκρίνονται από τη Γενική Συνέλευση μετά από πρόταση της Επιτροπής – η τελευταία μπορεί να καταχωρεί ένα στοιχείο της συγκεκριμένης κληρονομιάς στον Κατάλογο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 μετά από συνεννόηση με το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος.

Η Σύμβαση προβλέπει τη δημιουργία και τον συνεχή εμπλουτισμό τριών Καταλόγων, οι οποίοι είναι οι εξής:

2. Ο Αντιπροσωπευτικός κατάλογος της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας

Για να καταστεί η άυλη πολιτιστική κληρονομιά περισσότερο αντιληπτή, για την καλύτερη επίγνωση της σημασίας της και την ενθάρρυνση του διαλόγου με σεβασμό στην πολιτισμική πολυμορφία, η Επιτροπή, μετά από πρόταση των ενδιαφερομένων κρατών-μερών, συντάσσει, ενημερώνει και δημοσιεύει έναν αντιπροσωπευτικό κατάλογο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας. Η Επιτροπή διαμορφώνει και υποβάλλει για έγκριση στη Γενική Συνέλευση τα *κριτήρια* για τη σύνταξη, την ενημέρωση και τη δημοσίευση του εν λόγω αντιπροσωπευτικού καταλόγου.

Η Σύμβαση προβλέπει τη δημιουργία και τον συνεχή εμπλουτισμό τριών Καταλόγων, οι οποίοι είναι οι εξής:

3. Προγράμματα, σχέδια και δραστηριότητες διαφύλαξης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς (Μητρώο ορθών πρακτικών διασφάλισης)

Βάσει των προτάσεων που υποβάλλουν τα κράτη-μέρη και σύμφωνα με τα *κριτήρια* που διαμορφώνει και τα οποία εγκρίνονται από τη Γενική Συνέλευση, η Επιτροπή επιλέγει κατά περιόδους και προωθεί προγράμματα, σχέδια και δραστηριότητες προστασίας της κληρονομιάς, που κρίνει ότι αντικατοπτρίζουν καλύτερα τις αρχές και τους στόχους της παρούσας Σύμβασης, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών. Προς τούτο, δέχεται, εξετάζει και εγκρίνει τις αιτήσεις διεθνούς συνδρομής που υποβάλλουν τα κράτη-μέρη για την εκπόνηση των προτάσεων αυτών. Η Επιτροπή συνοδεύει την υλοποίηση των εν λόγω προγραμμάτων, σχεδίων και δραστηριοτήτων με τη διάδοση των καλύτερων πρακτικών σύμφωνα με τις διατυπώσεις που θα έχει ορίσει.

Η Σύμβαση προβλέπει τη δημιουργία και τον συνεχή εμπλουτισμό τριών Καταλόγων, οι οποίοι είναι οι εξής:

3. Προγράμματα, σχέδια και δραστηριότητες διαφύλαξης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς (Μητρώο ορθών πρακτικών διασφάλισης)

Βάσει των προτάσεων που υποβάλλουν τα κράτη-μέρη και σύμφωνα με τα *κριτήρια* που διαμορφώνει και τα οποία εγκρίνονται από τη Γενική Συνέλευση, η Επιτροπή επιλέγει κατά περιόδους και προωθεί προγράμματα, σχέδια και δραστηριότητες προστασίας της κληρονομιάς, που κρίνει ότι αντικατοπτρίζουν καλύτερα τις αρχές και τους στόχους της παρούσας Σύμβασης, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών. Προς τούτο, δέχεται, εξετάζει και εγκρίνει τις αιτήσεις διεθνούς συνδρομής που υποβάλλουν τα κράτη-μέρη για την εκπόνηση των προτάσεων αυτών. Η Επιτροπή συνοδεύει την υλοποίηση των εν λόγω προγραμμάτων, σχεδίων και δραστηριοτήτων με τη διάδοση των καλύτερων πρακτικών σύμφωνα με τις διατυπώσεις που θα έχει ορίσει.

Η Ελλάδα στη Σύμβαση

Η Σύμβαση για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO, 2003) δίνει στα κράτη-μέρη της τη δυνατότητα να προβάλλουν διάφορες πτυχές της άυλης πολιτιστικής τους κληρονομιάς καθώς και τις πολιτικές που υλοποιούν για τη μελέτη, διαφύλαξη και την ανάδειξή της. Η πολιτική της χώρας μας όσον αφορά τους φακέλους στοιχείων άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που καταθέτει προς εγγραφή στους διεθνείς καταλόγους της Σύμβασης καθορίζεται αφού ληφθούν υπ' όψιν πολλοί και ποικίλοι παράγοντες.

Η χώρα μας, η οποία κύρωσε τη Σύμβαση το 2006, μέχρι σήμερα (Δεκέμβριος 2022) έχει εγγράψει στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας εννέα (9) στοιχεία άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και ένα (1) στοιχείο στον Κατάλογο Καλών Πρακτικών Διαφύλαξης της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Άυλη Πολιτιστική
Κληρονομιά της Ελλάδας

Η Ελλάδα στη Σύμβαση

Συγκεκριμένα, το 2013 η χώρα μας, από κοινού με τις Ισπανία, Ιταλία, Κροατία, Κύπρο, Μαρόκο, Πορτογαλία, ενέγραψε τη Μεσογειακή Διατροφή, ως έκφραση άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που χαρακτηρίζει τους μεσογειακούς λαούς.

<https://www.youtube.com/watch?v=XFilgmwFzzk>

Η Ελλάδα στη Σύμβαση

Το 2014 μετά από πρόταση της χώρας μας εγγράφηκε στον ίδιο κατάλογο “Η Τεχνογνωσία της Παραδοσιακής Μαστιχοκαλλιέργειας στη Χίο.”

Η Ελλάδα στη Σύμβαση

Το 2016 εγγράφηκαν τα Μωμοέρια, ένα έθιμο του Δωδεκαημέρου, όπως τελείται σε οκτώ χωριά της Κοζάνης.

<https://www.youtube.com/watch?v=zWevfCgboSM>

Η Ελλάδα στη Σύμβαση

Το 2017 εγκρίθηκε η εγγραφή του Ρεμπέτικου στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της UNESCO.

Η Ελλάδα στη Σύμβαση

Το 2018 εγκρίθηκε μετ' επαίνων η εγγραφή της Τέχνης της Ξερολιθιάς στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας (UNESCO, 2003), κατόπιν υποβολής κοινού φακέλου υποψηφιότητας της Ελλάδας με άλλες επτά (7) χώρες (Γαλλία, Ελβετία, Ισπανία, Ιταλία, Κροατία, Κύπρος, Σλοβενία).

Η Ελλάδα στη Σύμβαση

Το 2019, κατά τη 14η Συνεδρίασή της, η Διακυβερνητική Επιτροπή της Σύμβασης για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO, 2003), ενέκρινε την εγγραφή της Βυζαντινής Μουσικής/ Ψαλτικής στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας. Ο φάκελος υποψηφιότητας προετοιμάστηκε από κοινού με την Κύπρο.

<https://www.youtube.com/watch?v=IXEdhGahhAk>

Η Ελλάδα στη Σύμβαση

Ο δεύτερος διεθνικός φάκελος- για το 2019 – που υποβλήθηκε από τη χώρα μας από κοινού με την Αυστρία και την Ιταλία αφορούσε το στοιχείο της “Μετακινούμενης Κτηνοτροφίας – Η εποχιακή μετακίνηση των κοπαδιών πάνω στις παραδοσιακές διαδρομές τους, στη Μεσόγειο και στις Άλπεις”. Η Διακυβερνητική Επιτροπή της Σύμβασης για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO, 2003), ενέκρινε την εγγραφή του στοιχείου στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας.

Η Ελλάδα στη Σύμβαση

Το 2020, κατά την 15η ετήσια συνεδρίασή της, η Διακυβερνητική Επιτροπή της Σύμβασης για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO, 2003) ενέκρινε την εγγραφή μετ' επαίνων του προγράμματος «Το Πολυφωνικό Καραβάνι, Ερευνώντας, Διαφυλάσσοντας και Αναδεικνύοντας το Πολυφωνικό Τραγούδι της Ηπείρου» στον Κατάλογο Καλών Πρακτικών Διαφύλαξης της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Πρόκειται για την πρώτη εγγραφή της Ελλάδας στον Κατάλογο Καλών Πρακτικών Διαφύλαξης της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

https://www.youtube.com/watch?v=Oo37r_uUyiQ

Η Ελλάδα στη Σύμβαση

Το 2022, κατά τη 17η ετήσια συνεδρίασή της στο Μαρόκο, η Διακυβερνητική Επιτροπή της Σύμβασης για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO, 2003) ενέκρινε την εγγραφή μετ' επαίνων του στοιχείου με τίτλο: “Ο εορτασμός του Δεκαπενταύγουστου σε δύο ορεινές κοινότητες της Β. Ελλάδας: Τρανός Χορός στη Βλάστη και Πανηγύρι στο Συρράκο” στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της UNESCO.

<https://www.youtube.com/watch?v=-e1F1D4GRds>

Η Ελλάδα στη Σύμβαση

Σημαντική επίσης υπήρξε η πρόταση της χώρας μας κατά τη 11η Συνεδρίαση της Διακυβερνητικής Επιτροπής Διαφύλαξης της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO (ICH Convention 2003), η οποία πραγματοποιήθηκε στην Αντίς Αμπέμπα της Αιθιοπίας από 28/11/2016 έως 2/12/2016 ([Eleventh session Addis Ababa, Ethiopia 28 November to 2 December 2016](#)) και αφορούσε στη διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε επείγουσες καταστάσεις (π.χ. πολεμικές συρράξεις κ.ά.).

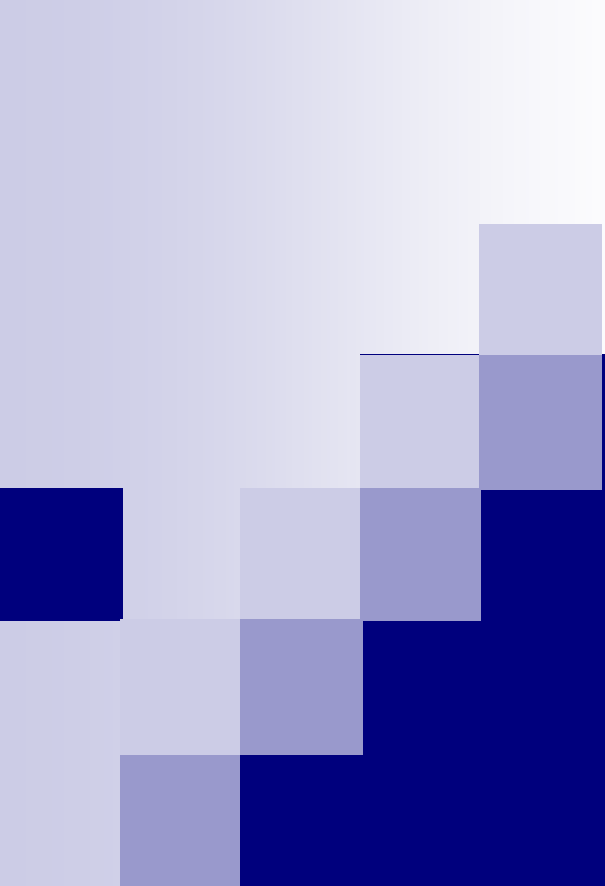

Ελληνική Δημοκρατία
Κυβερνηση της Ελλάδας

https://www.youtube.com/watch?v=qJ7mz_ZfPts

<https://www.youtube.com/watch?v=FYkWMnXLidM>

Σας ευχαριστώ !

Αλέξανδρος Καπανιάρης

Δρ Ψηφιακής Λαογραφίας

Μεταδιδακτορικός Ερευνητής Τμήμα Επικοινωνίας & Ψηφιακών Μέσων
Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Καθηγητής - Σύμβουλος Ε.Α.Π ΨΑΕ60